

DE GELUID-KUN-JE-VOELEN-PROEF

OVER EEN NATUURKUNDELES BIJ HET AANLEREN VAN EEN LETTER...

Ze konden hun oren niet geloven toen ik de leerlingen vertelde dat we vandaag geluid zouden gaan voelen. Dat kan toch niet? Jawel, dat kan wel. Ik vroeg aan Vincent om de schoolstofzuiger midden in de kring te zeten. Vera mocht de stekker in het stopcontact doen. Vera en Vincent zouden bij deze les mijn assistenten zijn. Want, zei ik, het begin van jullie naam is ook het geluid dat de stofzuiger maakt: V. Zij mochten daarop als eerste de proef doen. Vincent mocht zijn handen op de stofzuiger leggen en Vera mocht de aan-uit knop bedienen. Ik zei: Aan. En Vera drukte op de knop. Uit, riep ik, en het was weer stil. Heb je het V-geluid gevoeld? vroeg ik aan Vincent. Ja, zeker hij had het gevoeld. En hebben jullie het gehoord? vroeg ik aan de klas. Ja, dat sprak vanzelf. Daarna mocht iedereen de geluid-kun-je-voelen-proef doen. Vincent en Vera bedienden de stofzuiger. Voor vandaag was het zo genoeg.

De volgende dag had ik een elektrisch scheerapparaat bij me. Zo één op batterijen. En weer mocht Vincent als eerste de geluid-kun-je-voelen-proef doen. Toen hij de proef gedaan had vroeg ik hem zijn beide handen tegen zijn kaken te leggen, om te voelen of hij al een baard had. Ik deed het voor en hij mocht het nadoen. We maakten er het geluid bij: V. En ja, de proef werkte ook bij de eigen keel! Iedereen mocht nu bij zichzelf de geluid-kun-je-voelen-proef doen: V.

Tijd voor de letter! Ik plakte de letterkaart op leerlinghoogte naast de thematafel en vroeg aan Vera om naar de kaart toe te lopen en haar handen op de beide schuine lijnen te leggen. Ze deed het en draaide zich daarna naar mij toe: V, zei ze, mijn letter! Juist zei ik: als je twee schuine lijnen ziet, dan is dat de letter V, de letter van Vincent, van Vera en van nog veel meer woorden. Ik heb ze voor jullie in de V-doos gedaan en die gaan we nu uitpakken.

De doos is groot en heeft een deksel. Ik weet wat erin zit. Wie de beurt heeft mag erin kijken en dan pakken wat ik zeg. Zo kan er niets misgaan met de naamgeving. Want het is me ooit overkomen dat ik een voorwerp liet zien dat voor mij duidelijk een vos was, maar de leerlingen riepen in koor: hond! Nu draai ik het om en noem eerst zelf het woord. Zo voorkom ik ongewenste associaties. Peter mag het varken uit de doos halen. We maken allemaal het V-gebaar en zeggen het woord. Daarna mag Peter het varken op de thematafel neerzetten.

Een week lang zal de thematafel gevuld blijven met een vaas, een veer, een vijg, een vlag, wat (vogel)voer, een vetbol en een echte vijl, aangevuld met spelmaterialen van een vis, een varken, een vos en een vlieg. De foto's van Vera, Vincent en die van mijn vader maakten de tentoonstelling nog aantrekkelijker. We benoemen de voorwerpen en doen de geluidkunj-e-voelen-proef bij de beginklank.

Klanksynthesetijd! Ik vraag aan de leerlingen: Waar is je v-oe-t? Wrijf eens over je v-e-l. Maak maar een v-ui-s-t. Wie van jullie is v-ie-r? En wie is al v-ij-f? Daarna wordt de thematafel ingezet.

Pak de v-aa-s. Pak de v-ee-r (waarbij ik een duidelijke ee uitspreek, want de verklanking moet in het hoofd gebeuren).

Maar nooit zal ik vragen om de foto van *vader* te pakken. Niet omdat het mijn vader is, maar omdat het woord een open lettergreep heeft en dus niet in een klanksynthese-oefening thuishoort. Maar dat hoeven de leerlingen niet te weten. Ten slotte nog een vraag: wat doen we met de foto's van Vera en Vincent? Namen en klanksynthese gaan meestal moeilijk samen. Niet alle ouders noemen hun kinderen Toos of Gijs.

